

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

a Kovács Ildikó bábrendező hagyatékának digitalizálása

című pályázathoz

Pályázati azonosító: 204150/00087

Kovács Ildikó (Sepsiszentgyörgy, 1927. december 5. – Kolozsvár, 2008. január 23.) bábszínházi rendező, szakíró a bábművészet kiemelkedő alakja, „nagyasszonya” (bár önmaga e kifejezés ellen mindig tiltakozott).

Szakmai életútjának legfontosabb állomásai a következők:

Kolozsvári Állami Bábszínház (1949-1955), Nagyvárad Állami Bábszínház (1955-1958), Kolozsvári Állami Bábszínház (1958-1984) – a kolozsvári bábszínház „arany korszaka”, „(kényszer) nyugdíjas évek” – rendezések szinte minden erdélyi bábszínházban és Pécs (1984-1990), Kecskeméti Ciróka Bábszínház, nyári Soros-iskola Erdélyben (1990-1998) – „a kecskeméti iskola megteremtése”, rendezések magyarországi és romániai bábszínházakban és egyéni bábjátékosokkal (1998-2004). Összesen 11 romániai (erdélyi) és 4 magyarországi bábszínházban rendezett. 2004 után, néhány rendezés mellett, a fő figyelmét könyvírásra és a bábszínész nevelésre fordította.

Az erdélyi magyar bábművészet iskolateremtő személyisége volt. Stilizált népművészeti motívumokból, alapvető idomaira bontott térből alakította ki fantáziadús látványtechnikáját, asszociációs, értelmi bekapcsolódásra ösztönözve nézőit. Az élő és bábjáték vegyítésével a játékoságra fókuszálva a gyermek és felnőtt nézőket egyaránt részesévé tette az általa teremtett világnak. Számos jelentős író – köztük Csokonai, Tamási Áron, Bajor Andor – bábművét vitte színre. Feledésnek indult klasszikus magyar művészetet helyezett újra a közgondolkodásba. A pantomim mozgalom támogatójaként létrehozta a kolozsvári *Mim 7* csoportot. Az *Utunk*, *Korunk*, *Művelődés* hasábjain megjelent számos tanulmányában, cikkében járult hozzá a korszerű bábművészet elméleti kérdéseinek tisztázásához, a bábjátékszás modern szemléletének uralkodóvá tételéhez. Egy szaktanulmányát a svájci *Puppenspiel* is közölte.

Hazai és külföldi bábfesztiválok díjazták, Móricz Zsigmond állatmeséiből rendezett bábelőadásáról színes tévéfilm készült Szarajevóban. Már mint nyugdíjas, *Hófehérke* meséjével, majd a *Pinocchio*-bemutatással szerepelt a nagyszebeni Bábszínház pódiumán, s a nagyszebeni alkotótáborok csoportjai számára pantomim-forgatókönyveket szerzett (1984-88).

A PIM-Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet (OSZMI) már eddig is jelentős energiákat fordított Kovács Ildikó bábrendező életművének népszerűsítésére (kötet, kiállítás formájában). Bár több száz bábszínházi rendezés kötődik Kovács Ildikó nevéhez, hagyatékának sorsa mégis rendkívül mostohán alakult. Jogos örököse lánya, Szántai Kinga pszichiátriai okokból felügyelet alatt áll. A művész halálát követően lakását ki kellett üríteni, a hagyatékot egy szomszéd helyezte el egy garázsban, hogy megóvja a megsemmisüléstől. Innen mentette meg közös összefogással az OSZMI, a kolozsvári PUCK Bábszínház, valamint a bábos szakma néhány jelentős képviselője. Jelenleg a hagyaték Sipos László képzőművésznek, a Magyar Művészeti Akadémia tagjának kolozsvári lakásában, a Szilvássy Karola (Carola) Egyesület gondozásában, az OSZMI felügyelete alatt áll. A hagyaték a jogi tisztázatlanság miatt Erdélyből nem szállítható el.

Az NKA pályázat célja az volt, hogy a hagyatéki anyagot a jelenlegi helyszínen digitalizálva megőrizhetővé és az utólagos feldolgozást követően – a magánéleti, teljesen személyes levelezésre kiterjedő korlátozással – hozzáférhetővé és kutathatóvá tegye.

A nagy mennyiségű dokumentáció előrendezése, szétválogatása még a pályázatot megelőzően 2016 nyarán megtörtént.

A Kovács Ildikó hagyaték 2016-os állapota

Az ekkor készült előzetes listák alapján a pályázatot 2016 októberében adtuk be, melynek szerződés szerinti átfutási ideje 2017. 03. 01. és 2017. 08. 31. között lett volna. 2017 februárjától az OSZMI a PIM tagintézményévé vált, az ezzel járó módosult feladatok a témafelelős Dr. Ács Piroska igazgató elfoglaltságát más téren megnövelték, ezért a projekt megvalósítására halasztást kértünk, így a teljesítés 2018. február 28-ra tolódott ki.

A munka során az előzetes listák csak kiindulópontként szolgálhattak. A hagyatéki dokumentumait szkenneléssel, illetve reprodukciós fényképezéssel (reprózás) digitalizáltuk, míg a tárgyi anyag műtárgyfotózással került rögzítésre – (pdf, jpg, tif).

A dokumentumok digitalizálásakor az összetartozó tartalmakat egy egységbe mentettük, így egy fájl tétel esetleg több száz oldalt is kitehet.

A (z eredeti lista szerint) digitalizálásra került anyagok jegyzéke:

I. Levelek	D 1-373 tétel
II. Levelek, képeslapok	D 1- 497 tétel
IV. Levelek, képeslapok	D 1-370 tétel
VI. Családtörténet /családfák, iratok, fotók/	D 1-128 tétel
VII. Rajzok, vázlatok	D 1-263 tétel
VIII. Tesztek	D 1-651 tétel
IX. Önéletrajzok, személyes iratok	D 1-139 tétel
X. Feljegyzések, rendezői gondolatok	D 1- 97 tétel
XII. Rendezői példányok, vázlatok, feljegyzések	D 1-426 tétel
Báb- és tárgyfotó	565 db
Kovács Ildikó magánjellelű levelezése	51 tétel

A pályázat szakmai beszámolóját és a digitalizált anyagok fenti listáját az OSZMI honlapján közzéteszük és a szakmai beszámoló benyújtásától fogva legalább egy évig ott tartjuk, az intézmény kutatási szabályzatának megfelelően pedig biztosítjuk kutathatóságát.

http://oszmi.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=207&catid=2

2018. 04. 26.

Dr. Ács Piroska PhD

2. sz. melléklet Műtárgyfotó

Adjátok vissza Pinocchiót! (Kovács Ildikó – D. Hîndoreanu / Balla Zsófia – magyar és román nyelvű előadás Nagyszebenben Budapesten és Marosvásárhelyen

